ד: כל כנויי נזירות פרק ראשון נזיר

קרבן הוא דלא מייתי. פירוש נזיר שמשון אבל נזירות חייל עליה כלומר לענין שאסור לטמאת למתים לכתחילה: **שלא** מצינו בשמשון שיצא נזירות בפיו. כלומר לא נזר בנזיר אלא מבטן אמו היה נדור בנזיר ממילא ואין בענין שידור בדבר הנדור כמו הריני כזה שנדר בנזיר כדדרשי' (נדרים דף יד.) כי ידור נדר עד שידור בדבר הנדור: **הרי** עלי בבכור. פי' ככר זה ככור: **לא** רב"ע. ז כלומר א) כ"ע מי אמר כעולה וכשלמים הוי דבר הנדור אבל בכור קדוש מרחם אמו רבי יהודה סבר לה כרבי יעקב דאמר לא בענין דבר הנדור ואם אמר הריני כשמשון הוי נזיר אע"ג דנזיר שמשון לאו נדור הוה אלא קדוש מבטן אמו ככבור: **לא** רב"ע בענין דבר הנדור בעלמא **לגבי נזירות ושאני הכא** דכתיב לה'. כי ידור נדר לה' לרבות את הבכור כלומר שהוא לה' ממילא אפילו [הכי][2] הוי נזור: **לרבות** את החטאת **ואשם.** דקד"ל עולה ושלמים הבאים נדבה הוי דבר הנדור אבל בחטאת ואשם הבאים בחובה לא מיקרי דבר הנדור קמ"ל לה' דמרבי כל מילי דהוי לה': **שמצוה** לקדש. פירוש בכורה[3] תקדים ולומר מוקדש בבכורה אע"פ דקדים מרחם: **מי** לא קדוש. הלכך לאו דבר הנדור הוא כיון דאינו אלא מצוה בעלמא: **גבי** נזיר נמי הכתיב לה'. וכי היכי דמרבי ר' יעקב בכור מלה' ה"נ נרבה נזיר שמשון מלה' דכתי' בנזיר: **לא** אבלתי אשם נזירות. אבל שאר אשמות היה אוכל אבל אשם נזיר היה קשה בעיניו לאוכלו לפי שאינו בא אלא בנזיר שנטמא וכיון שנטמא הרי דומה פן מתמרט על נדרו שהימים הראשונים נופלין ומביא חולין בעזרה: **עליך** הכתוב אומר להזיר לה'.

כלומר שתחילת נדרו לגמרי לש"ש ולא היה דומה שיתמרט אע"פ שנטמא אבל שאר נדרים קתמא נודרי בעת צרה או על עבירה שבידן כדי להטעה ולכפר על עונם וכשמתרצים הימים עליהם ממה שגמרו בדעתן קרוב להיות תוכה על הראשונות:

שמשון לאו נדור הוה.

לא נדור נזיר הוה: והא כתיב כי נזיר אלהים יהיה בו'. וקס"ד שהמלאך היה אומר לאביו שיזירנו לכשיולד כדאמרי' לקמן (דף כח:) האיש מדיר בנו בנזיר: **התם** מלאך הוא דקאמר ליה. בנבואה ולא יצא נזירות לא מפי אביו ולא מפי שמשון:

גרויי גרי. לשון חיצים כלומר מרחוק זורק בהם והרגם:

דילמא גוספסין שוויגהו. לאו דוקא גוספסים כי נזיר אסור ליגע לגוספס אלא כלומר קרוב לגוספסין: **אלא** גמר'. פירוש דגמרי' דקטליהו ממש והדר שלחו שלמיהן ואפי' למאן דאמר (יבמות סא.) קברי עובדי כוכבים אינן מטמאין באהל כמגע מיהא מטמאין: **ונזיר** עולם היכא כתיב. כלומר שמותר להקל ומייתי מאבשלום שהיה מיקל למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה:

את נדרי אשר נדרתי. ופתח נדר משמע ליה נזירות ועוד אמר אלא אלא היה מגלח מימים לימים [6] משמע שהכניס עליו שערו מכלל דנזירות נדר: אין

ואינו מביא קרבן טומא' קרבן הוא דלא מייתי אבל נזירות חיילא עליה מני מתני' לא רבי יהודה ולא ר"ש דתניא [6]ר' יהודה אומר נזיר שמשון [7]מותר ליטמא למתים שכן מצינו בשמשון שנטמא ר"ש אומר האומר נזיר שמשון לא אמר כלום שלא מצינו בשמשון שיצאת נזירות מפיו מני אי ר' יהודה האמר אפילו לכתחילה ומתניתין קתני אם נטמא אי ר' שמעון האמר לא חיילא עליה נזירות כלל לעולם ר' יהודה היא ואיידי דקתני גבי נזיר עולם אם נטמא תנא נמי גבי נזיר שמשון אם נטמא לימא בפלוגתא דהני תנאי קמיפלגי [8]דתנן [9]הרי עלי כבכור רבי יעקב אוסר ור' יוסי [2]מתיר מאי לאו ר' יהודה סבר לה כר' יעקב דאמר לא בענין דבר הנידר ור' שמעון סבר לה כר' יוסי דאמר בענין דבר הנידר לא דכולי עלמא [3]בענין דבר הנידר ושאני גבי בכור דכתיב ביה [1]לה' [2]לרבות את הבכור ור' יוסי אמר לך ההוא לה' מיבעי ליה לרבות חטאת ואשם ומה ראית לרבות חטאת ואשם ולהוציא את הבכור [3]מרבה אני חטאת ואשם שכן מתפיסן בנדר ומוציא אני את הבכור שאין מתפיסן בנדר ור' יעקב אמר לך בכור נמי מתפיסו בנדר הוא [4]דתניא של בית רבינו אמרו מנין לנולד לו בכור בתוך עדרו [5]שמצוה עליו להקדישו שנאמר [2]הזכר תקדיש ור' יוסי אמר לך נהי דמצוה להקדישו אי לא מקדיש ליה [1]מי לא קדוש גבי נזיר נמי הכתיב [3]לה' ההוא מיבעי ליה לכדתניא [4]אמר שמעון הצדיק מימי לא אכלתי אשם נזיר טמא חוץ מאדם אחד שבא אלי מן הדרום יפה עינים וטוב רואי וקווצותיו סדורות לו תלתלים אמרתי לו בני מה ראית לשחת שער נאה זה אמר לי רועה הייתי לאבי בעירי והלכתי לשאוב מים מן המעיין ונסתכלתי בבבואה שלי ופחז יצרי עלי וביקש לטורדני מן העולם אמרתי לו ריקה מפני מה אתה מתגאה בעולם שאינו שלך שסופך להיות רמה ותולע' העבודה שאגלחך לשמי' עמדתי ונשקתיו על ראשו אמרתי לו [5]כמותך ירבו נזירים בישראל עליך הכתוב אומר [3]איש כי יפליא לנדור נדר נזיר להזיר לה' ושמשון לאו נזיר הוה והכתיב [4]כי נזיר אלהים יהיה הנער מן הבטן התם מלאך הוא דקאמר ומנלן דאיטמי למתים אילימא מדכתיב [5]בלחי החמור הכיתי אלף איש דילמא [6]גרויי גרי בהו ולא נגע בהו אלא מהכא [7]ויך מהם שלשים איש ויקח את חליצותם דילמא אשלחינון ברישא והדר קטלינן [8]ויך ויקח כתיב ודילמא גוספסין שוינן אלא גמרא גמירי לה ונזיר עולם היכא כתיב דתניא [9]רבי אומר [10]אבשלום נזיר עולם היה שנאמר [7]ויהי מקץ ארבעים שנה ויאמר אבשלום אל המלך אלכה נא ואשלם את נדרי אשר נדרתי לה' בחברון ומגלח אחד לשנים עשר חדש שנא' [8]ויהי מקץ ימים לימים ויליף

דכל דבר שהוא אסור לנגוהו הוא מתפיסו נמי בנדר, אע"פ שהוא אסור כלא נדר, כגון בכור (שם יג.). מנין כו' שמצוה עליו להקדישו. לשם בכור ואף על פי שהוא קדוש מלאי (שרביו כט.). לא אכלתי אשם נזיר טמא. נזיר שמיומתא מנית אשם ואחר כך מונה ימי נזירות אחר ומאותו אשם לא אכל (נדרים ט.). שבא אלי מן הדרום. שבא להקריב קרבן נזירותו ולגלח שערו (שם). ובחז יצרי עלי. מתון שלאיתי כמים לוראתי כל כך נאה נתגבר עלי יצרי ובקש להכניסני לידי מעשים רעים לעולדמי מן העולם (שם). אמרתי לו. כך אמר בעצמו (שם). עליך הכתוב אומר איש כי יפלא וגו'. והיינו לה' לשם שמים (שם).

(זה הכנה היתה מתוכה מן אלד בשמר שמתנו הטעתן זה), ו) נלחה דדעתו נאלק דעתם בידי אדם מבוא כמי טמי מגוסם בידי שמים ע"ש דכמי הנשכרן דף עא אמרי' דלרגנן דהלכתא כיומיהו גוסם בידי אדם חטיב נגרא קטלא משא"כ בגוסם בידי שמים, אי"ש:

כדאמרי' האיש מריר את בנו בנזיר: שכן מתפיסין בנדר (נזיר) דאע"פ שבאין חובה מ"מ צריך להקדישן: מימי לא אכלתי אשם נזיר טמא דמתוך שרב עליו ימי נזירותו מתחרט וקרבנותיו קרובין להיות חולין בעזרה: מלאך הוא דקאמר אבל מגוה לא הדיורו: אילימא (מדכתיב) בלחי החמור הכיתי אלף איש. נ"ל דמהאי קרא לא מייתי מידי דבאותה שעה באו עליו פלשתים והוצרך לעמוד על נפשו: ודילמא גרויי גרי בהו. כלומר זרק בהן החץ והרגם והמם כזורק חץ: ו) ודילמא גוספס שוינהו ואפי' למ"ד ס' ג' מינין דנזיר אסור ליגע בגוספס. הכא לאו גוספס ממש אלא סמוכים לגוספס. וג"ל לחלק בין גוספס בידי שמים לגוספס בידי אדם: ואשלם את נדרי אשר נדרתי וגו' היינו קרבנות נזירותו. ויליף ימים ימים מבחי ערי חומה דכתיב התם ימים תהיה גאולתו:

עין משפט נר מצוה

כב א מי' פ"ג מהלי' מזיקין הלכה יג:
בה ב מי' פ"ח מהלי' נדרים הלכה יג סמג לאוין רמב:
בו ג מי' שם סמג שם טוש"ע יו"ד סי' רל סעיף ג וסעיף כ:
בז ד מי' שם הלכה י:
בח ה ו מי' פ"ח מהלי' בכורות הלכה ד סמג עשין רח טוש"ע יו"ד סי' שו סעיף ח:
בט ז מי' פ"ג מהלי' נדרים הל' כג טור ש"ע יו"ד סי' רג סעיף ז:
ל ח מי' פ"ג מהלכות מזיקין הלכה יב:

תורה אור השלם

1. איש כי ידיר נדר לה' או השבע שבעה לאסר אסר על נפשו לא יחל דברו ככל היצא מפיו יעשה: במדבר ל ג
2. כל הבכור אשר יולד בבקרך ובצאנך הזכר תקדיש לה' אלהיך לא תעבד בבכר שורך ולא תגז בכור צאנך: דברים טו יט
3. דבר אל בני ישראל ואמרת אלהם איש או אשה כי יפלא לנדר נדר נזיר להזיר לה': במדבר ו ב
4. כי הנך הרה וילדת בן ומורה לא יעלה על ראשו כי נזיר אלהים יהיה הנער מן הבטן והוא יחל להושיע את ישראל מיד פלשתים: שופטים יג ה
5. ויאמר שמשון בלחי החמור חמור חמורתים בלחי החמור הכיתי אלף איש: שופטים טו טז
6. ותצלח עליו רוח ה' וירד אשקלון ויך מהם שלשים איש ויקח את חליצותם ויתן החליפות למגידי החידה ויחר אפו ויעל בית אביהו: שופטים יד יט
7. ויהי מקץ ארבעים שנה ויאמר אבשלום אל המלך אלכה נא ואשלם את נדרי אשר נדרתי לה' בחברון: שמואל ב טו ז
8. ובגלחו את ראשו והיה מקץ ימים לימים אשר יגלח כי כבד עליו וגלחו וישקל את שער ראשו מאתים שקלים באבן המלך: שמואל ב יד כו

פי' הרא"ש

הרי עלי כבכור. אם אמר הרי עלי ככר זה כבכור ר' יעקב אומר. ס"ד דלא בעי' שיתפיס בדבר הנדור. אלא אפי' התפיס בדבר האסור כגון בכור שקדושתו מרחם אסור: מאי לאו ר' יהודה ס"ל כר' יעקב דשמשון נמי לא נדר בנזיר אלא ע"פ המלאך היה נזיר: לא דכו"ע בעי' דבר הנדור שאני נבי בכור דכתיב לה'. ומרבינן מיניה בכור דהוי כעין דבר הנדור דדמי לקדשים. וכן ר' יהודה נמי מרבי לה' דכתיב גבי נזיר שמשון דדמי לשאר נזירים א"נ דר' יהודה סבר דשמשון קבל עליו נזירות כשהגיע לכלל שנותיו כי כן צוה לו המלאך. א"נ בנות הדיורו

נוסחת הריב"ן

ג) אם נטמא דיעבד: ב) אי אמרת המוקבר פה גרים ליה בכי': ג) התפיסו: ד) מתפיס: ה) דקדוש: ו) חיצא ולא ליתא בכי': ז) דכיון: ח) להזיר לה': ט) תוסיס נדרים וכשהן מטמאין: י) ומגלח מביאין: כ) (הגיע): ל) הוה: מ) יהיה הנער וגו': נ) מפיו נמי: ס) שבא וגו': ע) (דכך הוה כו' דכתים נזרותו) ליתא בכי': פ) נזר: צ) (הרי ליה בהכי כוכב) ליתא בכי':

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה תנא נמי וכו' דלכתחלה מיתר:

גליון הש"ס

גמ' וכ' ויקח בתיב. עיין בפירוש רש"י בתוס' שמות ז' כ' ולקמן דף יט ע"א:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) בתוס' ד"ה הרי עלי בכבכור פי' ככר זה בכבור לא כ"ע כלומר וכו'. נ"ב בתורת מיכור מתפיק מיכות לא כ"ע ושיטה ממנו דבור אחד עד אבל בכור קדוש מרחם אמו ואח"כ מה"ד ר' יהודה סבירא ליה. ומיהו צלענ"ד דגם לפי הטפחת אלמינו כאן יהיה סוף הדבור אבל מרחם אמו ואח"כ מה"ד ר' יהודה סבירא ליה וכו' ויהן ד"ה רבי יהודה ס"ל הוא רק מהופך ושייך קודם ד"ה לא כ"ע ולפ"ז אל"ל שהוא טעות ולאמנם מתב אחרת מיטור דהנה"מ דפוס ספר"מ שלמינו היא טעות:

הגהות התוספות

1. מיכות לא דכו"ע נמתק. דיכור זה הוא המתק אחד עם דיכור שלפניו וכל"ל פי' בכר זה בבכור לומר דלי אמר כו'. 2. נ"ל אפילו הכי הטיר בן כו'. 3. נ"ל בבכור. ומיכות תקדים נמתק.

מוסף רש"י

הרי עלי כבכור. בכהן קא מיירי דאי ביקרבא ליה ליה שום ומיה בנוייה, ואסור ליה נמי בגמילה שאמר הרי עלי בשר זה בבכור בכור (נדרים יב.). לה' לרבות את הבכור.

מסורת הש"ס

ו) (תוספתא פ"ח), ב) נ"ל המנלן. ג) נדרים יב.; ד) (נדרים יט. ע"ש), ה) שם יג. ע"ש ערכין כט.; ו) (תוספתא פ"ד ונדרים ט:); ז) (גירסת הערוך ערך נגד ג' גורלות גדלי כהן יהוה לא נגע בהן). פי' הוא הנקיים לאמם בראם המלי ומוכך ידיו ואינו מוגע בהן ועי' פרש"י), ח) (תוס' סוטה פ"ג ע"ש), ט) נ"ל עולה, י) בס"א נ"ב, כ) (נדרים ט:), ל) נ"ל הענין, מ) (מכתות יד:), נ) (לקמן כח:), ס) נ"ל משום,

נוסחת הריב"ן

ג) אם נטמא דיעבד: ב) אי אמרת המוקבר פה גרים ליה בכי': ג) התפיסו: ד) מתפיס: ה) דקדוש: ו) חיצא ולא ליתא בכי': ז) דכיון: ח) להזיר לה': ט) תוסיס נדרים וכשהן מטמאין: י) ומגלח מביאין: כ) (הגיע): ל) הוה: מ) יהיה הנער וגו': נ) מפיו נמי: ס) שבא וגו': ע) (דכך הוה כו' דכתים נזרותו) ליתא בכי': פ) נזר: צ) (הרי ליה בהכי כוכב) ליתא בכי':

הגהות הב"ח

(ג) רש"י ד"ה תנא נמי וכו' דלכתחלה מיתר:

גליון הש"ס

גמ' וכ' ויקח בתיב. עיין בפירוש רש"י בתוס' שמות ז' כ' ולקמן דף יט ע"א:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) בתוס' ד"ה הרי עלי בכבכור פי' ככר זה בכבור לא כ"ע כלומר וכו'. נ"ב בתורת מיכור מתפיק מיכות לא כ"ע ושיטה ממנו דבור אחד עד אבל בכור קדוש מרחם אמו ואח"כ מה"ד ר' יהודה סבירא ליה. ומיהו צלענ"ד דגם לפי הטפחת אלמינו כאן יהיה סוף הדבור אבל מרחם אמו ואח"כ מה"ד ר' יהודה סבירא ליה וכו' ויהן ד"ה רבי יהודה ס"ל הוא רק מהופך ושייך קודם ד"ה לא כ"ע ולפ"ז אל"ל שהוא טעות ולאמנם מתב אחרת מיטור דהנה"מ דפוס ספר"מ שלמינו היא טעות:

הגהות התוספות

1. מיכות לא דכו"ע נמתק. דיכור זה הוא המתק אחד עם דיכור שלפניו וכל"ל פי' בכר זה בבכור לומר דלי אמר כו'. 2. נ"ל אפילו הכי הטיר בן כו'. 3. נ"ל בבכור. ומיכות תקדים נמתק.

מוסף רש"י

הרי עלי כבכור. בכהן קא מיירי דאי ביקרבא ליה ליה שום ומיה בנוייה, ואסור ליה נמי בגמילה שאמר הרי עלי בשר זה בבכור בכור (נדרים יב.). לה' לרבות את הבכור.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com